

On the move! t/m 22 november in Gorcum's Museum

Beweging én stilstand

Experimenten met het weergeven van beweging in de beeldende kunst zijn (bijna) net zo oud als de kunst zelf. Een verwijzing naar de prehistorische rotswandschilderijen in de grotten van Lascaux volstaat als bewijs voor die stelling. Door de eeuwen heen werden kunstenaars geïnspireerd door het verschil tussen stilstand en beweging. En ze kwamen daarbij telkens weer tot nieuwe vondsten en ontdekkingen. De organisatoren van 'On the move!' in het Gorcum's Museum onderstrepen dat ook hedendaagse kunstenaars nog steeds nieuwe impulsen geven aan de verbeelding van beweging. Alles draait, tui-melt, schuift, bromt, wiebelt en verschiet van kleur in kunstwerken die deel uitmaken van een tentoonstelling waarin afgerekend wordt met het misverstand dat beeldende kunst meestal geruisloos aan de muur hangt of stilletjes in een tuin staat en verder niets doet.

DOOR WIM VAN DER BEEK

'Waarom zouden kunstwerken niet kunnen bewegen of geluid maken?', vragen de samenstellers van *On the move!* zich retorisch af. Het antwoord luidt natuurlijk dat beeldende kunst dat al heel lang juist wél doet. We hoeven maar te denken aan de kinetische kunst van Jean Tinguely om te weten dat kunstobjecten kunnen ratelen, rammelen, piepen, knarsen en bewegen. Ook het denken over fictieve beweging is

Cas Beijers, *A one minute square in 12 hours.*

Job Koelewijn, *Surplace*. Foto Jeroen Nooter, courtesy galerie Fons Welters, Amsterdam.

eeuwenoud en werd door de eeuwen heen steeds gestimuleerd door nieuwe experimenten. Bekend zijn de standaardwerken van Eadweard Muybridge (1830-1904): *Animals in motion* en *The human figure in motion*. De Britse fotograaf kreeg van Leland Stanford, oud-gouverneur van Californië (VS), de opdracht om via fotografie te achterhalen of een paard in galop helemaal loskomt van de grond. Via een ingewikkelde proefopstelling met twaalf snelle foto's en een paard genaamd Sallie Gardner vond hij het antwoord. Dat was bevestigend. De inzichten over de verbeelding van galopperende paarden veranderde daardoor drastisch.

Vervolgens onderzocht Muybridge de bewegingen van uiteenlopende dieren door het analyseren van foto's die hij maakte. In *The human figure in motion* legde hij bewegingen van mensen vast door middel van reeksen kleine foto's waarin zijn 'modellen' wisselende posities innamen. Muybridge was ook de eerste fotograaf die foto's maakte waarbij de belichtingstijd maar een fractie van een seconde duurde. Zo kon hij dus 'onbewogen foto's' maken van mens en dier in beweging. Voor zijn onderzoek naar beweging werkte Muybridge onder meer samen met de onorthodoxe denker Thomas Eakins (1844-1916): een van de belangrijkste vernieuwers van de Amerikaanse schilderkunst. Hij manifesteerde zich als schilder én fotograaf. Zijn bevindingen als fotograaf beïnvloedden zijn realistische schilderkunst. Eakins experimenteerde uitgebreid met fotografische technieken en wisselde zijn ontdekkingen met betrekking tot 'de beweging in beelden' uit met Muybridge. Eakins' stelregel was dat een zichzelf respecterende kunstenaar de natuur niet imiteert maar scherp in de gaten houdt en haar gereedschap (licht en kleur) steelt.

Inactieve activiteit

Herinneringen aan de experimenten van Eakins en Muybridge worden in het Gorcum's Museum opgehaald door Job Koelewijn. Zijn videoprojectie *Surplace* is vrijwel letterlijk ontleend aan een bijzonder fenomeen uit de wielersport en meer specifiek aan het onderdeel sprint op de baan. Wie zich nog het zesdaagse circus herinnert dat het baanwielrennen met name in de jaren '70 in de wintermaanden een ongekende boost gaf, herinnert zich ook het spectaculaire verschijnsel *surplace*: een uiterst inspannende vorm van inactieve activiteit. Onderliggend uitgangspunt is dat geen van de sprinters die met elkaar duelleren de sprint als eerste wil inzetten, want wie de sprint aantrekt, is meestal ook de verliezer van het eindspel. In Koelewijns videowerk zien we een wielrenner die voortdurend balans probeert te houden op zijn fiets terwijl hij stilstaat. Hij wil niet omvallen, maar kan ook niet vooruit, dus moet hij balanceren met stuur, wielen en lichaam om ter plekke te kunnen blijven staan. Dat vergt optimale concentratie en lichaamsbeheersing. Het adagium luidt: Op de plaats (maar geen) rust!

Als kunstenaar excelleert Job Koelewijn met ingrepen in de bestaande werkelijkheid. Daarmee wil hij de ervaring van een plek of moment intensiveren. Met *Surplace* refereert hij aan een paradoxaal besef van tijd. Bijna terloops revitaliseert Koelewijn een spectaculair stukje topsport dat in onbruik raakte omdat het sportpubliek inmiddels verslaafd is geworden aan korte kicks en niet langer het geduld kan opbrengen om minutenlang naar een nagenoeg bewegingloze topsporter te kijken. Het kat-en-muis-spelletje van twee kemphanen op de wielersbaan wordt dankzij Koelewijns interventie een treffende metafoor voor de ervaring van oneindigheid.

ART | 50%

B R E D A | K O R T I N G

Mail naar info@artbreda.nl voor het ontvangen van 50% korting op de reguliere toegangsprijs van € 15. Zondag 6 september t/m zondag 13 september 11:00 - 18:00

B R E E P A R K / B R E D A

W W W . A R T B R E D A . N L

E-mailadres:

Ik ontvang graag de digitale nieuwsbrief van ART BRED A (S.v.p. aankruisen indien gewenst)

MAYRIG

A T E L I E R

• Stilleven en meer (olieverf)

Bel voor openingstijden of een afspraak: 06 - 28 08 28 19

NIEUW
in
Kampen

info@vyart.nl
www.facebook.com/vyartmayrig
Hofstraat 61, Kampen

KNSTNWS

Kritische curatoren bij Stedelijk Amsterdam

Het Stedelijk Museum in Amsterdam heeft twee *curators-at-large* benoemd: Yvette Mutumba en Adam Szymczyk. Van hen wordt een kritische blik verwacht op de verschillende aspecten van het museum: het programma, de collectie en het onderzoek. Het Stedelijk wil hiermee beter reageren op een veranderende wereld en onder meer 'het West-Europese modernisme overstijgen'. Mutumba heeft ruime ervaring opgedaan in de Duitse kunstwereld, onder andere bij de Biënnale van Berlijn en in het Weltkulturen Museum in Frankfurt. Szymczyk was tien jaar directeur van de Kunsthalle Basel en bracht als artistiek directeur Documenta 14 naar Athene.

Het Stedelijk Museum maakte aansluitend bekend een inhaalslag te willen maken als het gaat om werk van niet-Westerse kunstenaars in de collectie en in tentoonstellingen.

Anne Kremers is directeur van Fenix

Anne Kremers (1989) is per 1 juni benoemd tot directeur van Fenix in Rotterdam. In het historische havengebouw zal zij onder meer het Landverhuizersmuseum realiseren. Kremers was van 2013 tot 2017 de jongste museumdirecteur van Nederland, bij Villa Mondriaan in Winterswijk. De afgelopen jaren was ze in Hong Kong betrokken bij kunst- en designprojecten.

Singer Prijs 2020 voor P  p   Grégoire

P  p   Grégoire is de winnaar van de Singer Prijs 2020. Deze oeuverprijs wordt tweejaarlijks toegekend door de stichting Vrienden van Singer Laren. De zelf in Laren woonachtige Grégoire (1950, Teteringen) toont tot 29 november vijftig beelden in de museumtuin van Singer Laren.

Paul Huf Award 2020

De Spaanse fotografe Laia Abril (1986) is de winnaar van de Paul Huf Award 2020. Ze krijgt de prijs voor haar project *The history of misogyny*. De jury vindt Abrils gedrevenheid waarmee ze maatschappelijke onderwerpen als abortus en verkrachting onder de aandacht brengt, bewonderenswaardig en van belang voor iedereen. De prijs bestaat uit 20.000 euro en een tentoonstelling in Foam in Amsterdam, komend najaar.

Beeld van Evert van Hemert verloot onder abonnees

De KunstKrant verloot aan het eind van dit jaar een beeld van Evert van Hemert onder de abonnees. Het gaat om het werk *Dancing horse*, brons, hoogte 17 cm. In editie 2021-1 van de KunstKrant wordt bekend gemaakt wie dit beeld gewonnen heeft.

Wilt u ook kans maken op dit fraaie en originele kunstwerk? Word abonnee en u krijgt de KunstKrant voor € 23,25 thuisgestuurd. Zie de abonneebon in deze krant of kijk op www.kunstkrant.com

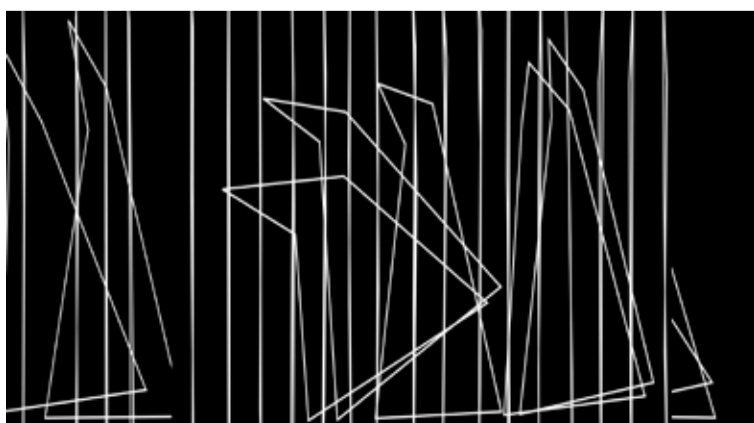
Nico Parlevliet, *Swinging scallops*.

Het sprongetje van *Surplace* naar *A one minute square in 12 hours* van Cas Beijers is snel gemaakt. Ook hier speelt tijdsbesef een belangrijke rol en tegelijkertijd maakt de Rotterdamse kunstenaar duidelijk dat alledaagse objecten en bezigheden onverwachte kanten kunnen openbaren. Vier doodgewone wandklokken vormen samen een perfect vierkant zodra de wijzers van de klokken in keurige hoeken van 90 graden tegenover elkaar (of: in elkaars verlengde) staan. Het vierkant is slechts   n minuut te zien. Daarna moet de toeschouwer 12 uur wachten totdat de volgende 'one minute of perfection' zich aandient. De welhaast contemplatieve ervaring van tijd en evenwicht vergt veel geduld en uithoudingsvermogen. Niets gaat vanzelf en zonder inspanning!

Inventieve interventies

Voor hedendaagse kunstenaars die zoeken naar vindingrijke verbeelding van beweging zijn de mogelijkheden legio. Dankzij de nieuwste digitale technieken is een snoepwinkel voor hen opengegaan. Sommige kunstenaars bouwen installaties of machines. Anderen spelen met licht en geluid. De experimentele mogelijkheden van videokunst zijn onbegrensd. Via het trendy fenomeen 'publieksparticipatie' worden ook bezoekers van het Gorcum Museum gestimuleerd om in beweging te komen. In de categorie 'inventieve interventies' scoort Zoro Feigl hoog. Hij gebruikt industriële materialen, zoals kabels, touwen en plastic buizen, die hij door aandrijving laat dansen, draaien of kronkelen. Door het materiaal anders in te zetten dan waarvoor het bestemd is, zorgt hij voor verrassende bewegingen en dynamiek. Feigl probeert materiaal en beweging zó te doorgronden dat hij ze kan registreren en sturen.

Ook de objecten en installaties van Nico Parlevliet, Guusje Kaayk en Bart Nijboer zijn vindingrijk en innovatief. Parlevliet speelt geraffineerd met toevaligheid, terwijl Kaayk de kijker confronteert met verrassende choreografieën. Voor de animatie *Jailbreak* liet zij zich inspireren door een nummer van muzikant Eric Vloeimans. De getekende vijfhoeken registreren de bewegingspatronen van dansers die elk een eigen identiteit hebben. Nijboer reanimeert onder meer op ingenieuze manier boomschors: een levendig voorbeeld van zijn pogingen tot constructieve vertalingen van de natuur. Mechanische constructies bootsen natuurlijke (groei)processen na, variërend van de groei van boomschors en bewegende insectenpotten tot het openen en sluiten van een dennenappel.

Guusje Kaayk, *Jailbreak*, still.

Bart Nijboer, *Object 1*.

Oogstrelende machines

Van Bart Nijboer is ook het kinetische *Object 1* waarvoor hij schatplichtig is aan de kinetische kunstenaars van het eerste uur die oogstrelende machines ontwikkelden waarvoor nut en noodzaak geen uitgangspunten zijn. Het betreft machines en apparaten die niet beantwoorden aan bruikbaarheidsprincipes. Ze produceren niets nuttigs maar brengen alleen beweging en geluid voort. Ze lappen het nuttigheidsbeginsel aan hun laars en ontlenen bestaansrecht aan het feit dat ze fantasierijk en oogstrelend zijn. Dat geldt onder meer voor de bewegende, machineachtige objecten van Gerrit van Bakel, Peter Bergenhenegouwen, Bart Jansen, Henk Stallinga, Peter Zegveld, Marco van Trigt en Nico Parlevliet. Van Bakel (1943-1984) wilde met zijn beelden een nieuwe orde creëren in de wereld van de dingen. Zegveld materialiseert op theatrale en fantasierijke wijze zijn persoonlijk engagement. Stallinga gebruikt onder meer industriële processen voor zijn multimedia-installaties en sculpturen.

De installaties en machines van Bart Jansen openbaren de weef- en denkfouten in het complexe rasterwerk van de technologische vooruitgang. De apparaten die hij uitvindt zijn functioneel, maar hun functies zijn twijfelachtig. Zo leveren zij hun eigen kritiek op de wereld die ons omringt. Peter Bergenhenegouwen zoomt in op menselijk gedrag en visualiseert abstracte processen, terwijl Theo Jansen focust op evolutie en verbazing. Beelden van zijn legendarische strandbeesten (gemaakt van elektriciteitsbuizen) die elegant worden voortbewogen door de wind, gaan de hele wereld over. De zelfredzaamheid van zijn creaturen inspireerde inmiddels tientallen andere uitvinders en kunstenaars. De strandbeesten onderstrepen dat niets onmogelijk is voor wie *out of the box* en ongeconditioneerd durft te denken. Daarbij verliest Jansen niet uit het oog dat de natuur heel veel bruikbaar gereedschap biedt om dromen waar te maken.

■ **On the Move!**
T/m 22 november
Gorcums Museum
Grote Markt 17, Gorinchem
Open: di-zo 13-17 (tijdelijk aangepast)
Informatie: www.gorcumsmuseum.nl